

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ДИПЛОМНА РОБОТА

Методичні рекомендації до виконання

(для студентів напряму підготовки/освітньої програми

«Міжнародний бізнес»;

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти)

Харків – 2018

Рецензенти:

Т. І. Олійник – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва;

В. А. Міщенко – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 3 від 30.01.18 р.).*

Д 46

Дипломна робота: методичні рекомендації до виконання (для студентів напряму підготовки/освітньої програми «Міжнародний бізнес»; першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) / уклад. С. І. Архієреєв, І. О. Дерід, Н. Д. Кондратенко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 36 с.

Видання містить рекомендації щодо виконання та оформлення дипломної роботи для студентів 4 курсу напряму підготовки/освітньої програми «Міжнародний бізнес» (першого (бакалаврського) рівня вищої освіти). Запропоновано орієнтовні теми дипломних робіт. Розкрито сутність процедури перевірки на запозичення. Увагу приділено рекомендаціям щодо підбору інформаційного матеріалу, організації виконання та підготовки до захисту дипломної роботи.

УДК 339.9:378.091.33-028.21(072)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2018

© Архієреєв С. І., Дерід І. О.,
Кондратенко Н. Д. уклад., 2018

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПІДБІР ТА ОПРАЦЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ.....	5
2. СТРУКТУРА ТА ВИМОГИ ДО СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	6
3. ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	9
4. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПЕРЕВІРКА ДИПЛОМНИХ РОБІТ НА ЗАПОЗИЧЕННЯ.....	11
5. ПОРЯДОК ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХИСТУ ТА ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.....	15
6. РЕЦЕНЗУВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	15
7. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.....	16
8. ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ДИПЛОМНИХ РОБІТ.....	18
ДОДАТКИ.....	20
Додаток А. Приклад оформлення титульного аркушу.....	20
Додаток Б. Приклад оформлення завдання до дипломної роботи.....	21
Додаток В. Приклад оформлення змісту роботи.....	24
Додаток Г. Приклад оформлення вступу.....	25
Додаток Д. Приклад оформлення списку виористаних джерел.....	28
Додаток Е. Приклад оформлення таблиці.....	31
Додаток Ж. Приклад оформлення рисунка.....	32
Додаток З. Приклад оформлення зовнішньої рецензії на дипломну роботу бакалавра.....	33
Додаток К. Приклад оформлення анотації.....	34
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	35

ВСТУП

Виконання дипломних робіт, підготовка до атестаційних екзаменів є завершальним етапом навчання студентів за освітньо-професійною програмою і має на меті систематизування, закріплення і розширення теоретичних знань, вмінь та навичок, визначення спроможності їх практичного застосування у розв'язанні професійних завдань.

Теми дипломних робіт обговорюються на засіданнях випускових кафедр і затверджуються наказом ректора. Підготовка дипломних робіт проводиться студентами в університеті або на підприємствах (в організаціях, установах), що зацікавлені у цій роботі.

Дипломна робота – кваліфікаційна робота, призначена для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь та знань здобувача вищої освіти.

Дипломна робота повинна бути теоретично-прикладною, тобто містити і теоретичне дослідження обраної проблеми, і аналіз практичної ситуації, а також рекомендації та висновки, розроблені студентом.

Першим кроком до написання якісної дипломної роботи є вибір теми. Від того, наскільки правильним буде вибір теми дипломної роботи багато в чому залежить успішність її написання. Обирати тему можна зі списку тем, запропонованих професорсько-викладацьким складом кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії. Перш ніж остаточно обрати тему, необхідно звернутися до бібліотечних та інтернет-ресурсів та детальніше дізнатися про кожну з тем, яка видалася цікавою для вас. Деталізувати тему із керівником дипломної роботи можна до остаточного її затвердження на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії.

Керівник дипломної роботи призначається Наказом ректора про затвердження тем випускних робіт. Плідна співпраця із керівником – одна із основ успішного написання дипломної роботи. Керівник допомагає уточнити тему, правильно підібрати літературу та інші інформаційні джерела, розробити план дипломної роботи, а також контролює вчасність виконання студентом окремих етапів роботи, читає роздруковану роботу та вказує на помилки, неточності, які студент має обов'язково виправити. Після завершення етапу написання дипломної роботи керівник надає відгук на дипломну роботу та вони разом зі студентом ставлять підписи на титульному аркуші дипломної роботи.

1. ПІДБІР ТА ОПРАЦЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Перш за все, студент повинен ознайомитись із літературою за обраною дипломною тематикою. Зробити це можна, скориставшись електронними каталогами бібліотек Харкова, зокрема Харківської центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (URL: <http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php?lang=ua>) та Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка (URL: <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS>).

Знайти статті у періодичних виданнях можна, переглянувши останні випуски видань за кожен рік – там надається перелік усіх статей, що вийшли протягом року із зазначенням номерів, в яких вони були опубліковані.

Незамінними в науковій роботі є електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>).

Також необхідною умовою успішного наукового дослідження є використання зарубіжного наукового здобутку. Зараз існує велика кількість інтернет-ресурсів, що дають вільний доступ до публікацій (зокрема URL: <https://ssrn.com/en/>).

Необхідними для дослідження будуть і статистичні та аналітичні дані, які надають різні державні та міжнародні організації, зокрема:

1. Державна служба статистики України (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>);
2. Міністерство закордонних справ України (URL: <http://mfa.gov.ua/ua>);
3. Country risk map (URL: <http://www.eulerhermes.com/economic-research/country-risks/Pages/country-reports-risk-map.aspx#country-reports>);
4. Doing Business Report Series (URL: <http://www.doingbusiness.org/reports/>);
5. Political Risk Services (URL: <http://www.prsgroup.com/about-us/our-two-methodologies/prs>);
6. World trade report (URL: https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/wtr_e.ht);
7. The World Bank (URL: <http://www.worldbank.org/>).

Для написання практичної частини роботи знадобиться інформація від підприємства, якщо дипломна робота виконується на його базі, або загальнодоступна інформація великих корпорацій, що публікується ними на власних сайтах.

Одержану інформацію потрібно систематизувати. Для цього доцільно створити окремі паперові папки та папки на комп'ютері, в яких можна зберігати інформацію за окремими питаннями з теми дипломного

дослідження. Кожного разу, коли ви знаходите кілька джерел інформації за певною проблемою їх необхідно зберегти у відповідній папці. Через деякий час у вас будуть зібрані думки різних фахівців з приводу кожної проблеми. Ці думки можна коротко викласти в дипломній роботі, відповідно оформивши посилання, і зробити власний висновок з приводу зазначеної проблеми. Крім того, підібраний матеріал допоможе вам остаточно скласти план дослідження.

2. СТРУКТУРА ТА ВИМОГИ ДО СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота повинна мати такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- завдання до дипломної роботи;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (якщо є).

Кожен з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки, кожен розділ основної частини також друкується з нової сторінки.

До дипломної роботи додаються (у конверті формату А5, вклеєному на жорстку обкладинку в кінці дипломної роботи):

- письмовий відгук керівника дипломної роботи з характеристикою діяльності випускника під час виконання дипломної роботи;
- письмова рецензія зовнішнього рецензента (завірена печаткою установи, де працює рецензент) з оцінкою дипломної роботи за прийнятою шкалою оцінки знань (додаток З);
- анотації українською, російською та англійською мовами обсягом від 500 до 1000 друкованих знаків (додаток К);
- електронна копія роботи на CD-диску у форматах *.doc, *.docx, *.rtf або *.pdf, які мають бути ідентичними, з назвою файлу: **Diplom_Ivanov_2017.pdf** (.doc, docx, .rtf);
- подання голові ЕК (готує Секретар атестаційної комісії);
- ксерокс статті або тез автора дипломної роботи (за наявності).

Титульний аркуш оформлюється так, як наведено у додатку А.

Завдання до дипломної роботи оформлюється так, як наведено у додатку Б.

Зміст повинен містити назви всіх структурних елементів, заголовки та підзаголовки (якщо вони є) із зазначенням нумерації, та номери їх початкових сторінок (приклад у додатку В).

У **вступі** (3–4 сторінки) подається загальна характеристика дипломної роботи, а саме:

- обґрунтування вибору теми дослідження (висвітлюється зв'язок теми із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання, тобто обґрунтовується актуальність теми і висвітлюється ступінь її вивченості – опрацьовані публікації та дослідження);

- мета і завдання дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження;

- методи дослідження (перераховуються використані наукові методи дослідження та змістовно відзначається, що саме досліджувалось за допомогою кожного методу);

- основні результати дослідження (аргументовано, коротко та чітко окреслюються основні положення, які виносяться на захист);

- апробація матеріалів дипломної роботи (назва та дата конференції (в якій приймав участь студент), вихідні дані наукової статті (що написана студентом) – за наявності;

- структура та обсяг роботи (анонсується структура (кількість розділів та підрозділів, наявність змісту, вступу та висновків, таблиць та рисунків, додатків), зазначається її загальний обсяг);

- практичне значення отриманих результатів (надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання).

У вступі може також зазначатися зв'язок роботи з науковою темою кафедри. Наразі з 01.03.2017 р. по 31.12.2019 р. науковою темою кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії є тема за номером 0117U004876 «Інституційні перетворення в умовах сучасного розвитку світової економіки» (керівник теми: д. е. н., проф. С. І. Архієреєв).

Отже, у вступі повинні бути відображені об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження.

Під час визначення **об'єкта** потрібно знайти відповідь на запитання: що розглядається? А **предмет** означає аспект розгляду (спосіб розгляду об'єкта дослідження, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються). Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті отримує наукове пояснення.

Формуючи **мету**, дослідник з'ясовує, який результат бажає отримати і яким він його очікує. Мета конкретизується у **завданнях**. Приклад оформлення вступу наведено у додатку Г.

Основна частина складається із трьох розділів. **Перший розділ** має більш теоретичний характер. Тут можна викласти історію проблеми.

В теоретичному розділі розкриваються існуючі підходи до вирішення поставлених задач, визначаються методи, що найчастіше використовуються, та обираються методи, якими вирішили користуватись ви (у вступі вони просто були зазначені). Перший розділ – це літературний огляд, а також зіставлення та аналіз автором різних точок зору та підходів до вирішення проблеми. Завершенням першого розділу мають бути висновки до розділу (висновки до розділу 1). У висновках до розділу автор викладає власні погляди на досліджувану проблему, вказує шляхи її вирішення. Вони повинні бути аргументовано доведені та обґрунтовані логічно вірними теоретичними розрахунками, підтверджені опрацьованими вітчизняними і закордонними джерелами літератури.

Другий розділ містить статистичні та аналітичні дані, демонструє практичні навички аналізу та систематизації даних. У розділі наводять якісну та кількісну інформацію про досліджуваний об'єкт. Зміст розділу залежить від теми дипломної роботи та від того, виконується робота на конкретному підприємстві чи має більш загальну спрямованість дослідження. Якщо робота пишеться за проблемами конкретного підприємства, то в цьому розділі буде доцільним описати підприємство, навести та проаналізувати дані з фінансової звітності та інших документів (з огляду на ту інформацію, яку дозволили використовувати на підприємстві), проаналізувати конкурентоспроможність підприємства. Ці дані можна порівняти із середніми показниками по країні або у світі, або із показниками інших підприємств. Також інформацію щодо підприємств можна взяти із загальнодоступних інформаційних джерел в інтернет-мережі. Якщо робота не прив'язана до конкретного підприємства, то розділ в залежності від теми може містити дані про сучасний стан об'єкту дослідження (тут допоможуть національні статистичні бюлетені, звіти та рейтинги міжнародних організацій, загальнодоступні звіти великих компаній тощо).

Третій розділ базується на інформації і даних, отриманих в другому розділі, а також на методологічній базі першого. Він містить індивідуальні пропозиції та рекомендації щодо вирішення поставленої проблеми або оптимізації та покращення роботи підприємства. Тут також містяться ваші власні судження стосовно предмету дослідження, виконуються завдання практичного характеру і досягається мета дослідження.

Основна частина має бути обсягом близько 45–60 сторінок, другий розділ, зазвичай, є трохи більшим за інші (зі згоди керівника дипломної роботи можливі деякі відхилення від нормативів). Кожен із розділів повинен мати підрозділи (останній підрозділ першого розділу зазвичай присвячують методології). Використовуючи наукові результати, ідеї, публікації та інші матеріали різних авторів у тексті дипломної роботи, обов'язково слід посилатися на публікації цих авторів. Під час викладу

власних думок використовують фрази: «на наш погляд», «на нашу думку», «нами виявлено», «ми дійшли висновків» – цим ви вказуєте на спільність дослідження із керівником дипломної роботи.

Висновки – це частина дипломної роботи, де викладаються кінцеві результати виконаної роботи, що доводять досягнення автором поставленої мети дослідження. Тут наводяться найбільш важливі наукові та практичні результати дослідження, зазначаються наукові проблеми, для розв’язання яких можуть бути застосовані результати дослідження, а також можливі напрямки продовження досліджень за тематикою дипломної роботи. За наявності практичного значення отриманих результатів надаються рекомендації щодо їх використання. Обсяг висновків – 3–4 сторінки. Почати висновки можна із фрази на зразок такої: «В результаті проведеного дослідження ми дійшли таких висновків, що відповідають задачам, вирішення яких було покладено в основу роботи». Висновки доцільно пронумерувати або промаркувати, і викласти їх, використовуючи такі фрази: «було розкрито», «було визначено», «були класифіковані», «було доведено», «було запропоновано».

Список використаних джерел формується в один із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Список використаних джерел оформлюється з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення наведено у додатку Д. Обсяг використаних джерел має становити не менше 50 позицій, більшість джерел мають бути не старшими за 5 років.

3. ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Мова написання та захисту	Державна
	Основний текст: текстовий редактор Word: шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt, вирівнювання по ширині (напівжирний не використовувати, важливі частини можна виділити курсивом). Заголовки структурних частин ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ: шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt, використовувати Caps Lock (великі букви), стиль напівжирний, вирівнювання по центру. У змісті ці частини також друкуються великими буквами.

Продовження таблиці

Шрифт та вирівнювання	Назви підрозділів: Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt (з великої першої букви), стиль напівжирний, вирівнювання – по ширині, з абзацного виступу. Крапки після назви частини тексту (розділу або підрозділу) не ставляться.
Інтервал	1,5 міжрядковий інтервал. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 вільним рядкам.
Поля	Ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.
Абзац	Відступ 1,25 см.
Нумерація розділів	Розділи нумеруються арабськими цифрами – 1, 2 і т. д. Підрозділи нумеруються двома цифрами 1.2 (де 1 – це номер розділу, а 2 – номер підрозділу).
Нумерація сторінок	Нумерація наскрізна, нумеруються всі сторінки дипломної роботи (разом зі списком використаних джерел та додатками). Титульний аркуш є сторінкою 1, однак номер на титульному аркуші не друкується. Сторінку 2 та 3 займає Завдання на диплому роботу (друкується з обох сторін аркуша), номери сторінок не ставляться. Перший надрукований номер на сторінці 4, на якій розміщується зміст. Нумерація сторінок арабськими цифрами. Розміщення зверху у правому куті.
Таблиці	Над таблицею, зверху у правому куті слово «Таблиця» поруч номер. Наприклад, таблиця 2.1, де 2 – це номер розділу, а 1 – номер таблиці у розділі. Нижче по центру без лапок пишеться назва таблиці. Якщо таблиця не велика, то шрифт залишають 14, а інтервал – 1,5. Якщо таблиця велика, то шрифт зменшують до 12, а інтервал до 1. Перенести частину таблиці на іншу сторінку можна, поставивши надпис «Продовження таблиці 1.4». Приклад у додатку Е. Якщо таблиця велика – винесіть її в додаток і нумеруйте так: Таблиця Б.1 (Б – додаток, 1 – номер таблиці в додатку).
Рисунки	Рисунками називають усі ілюстрації, графіки, діаграми тощо. Підпис ставиться під рисунком по центру. Підпис має такий вигляд: Рис. 1.2 Назва рисунку, де 1 – номер розділу, 2 – номер рисунку в розділі (приклад у додатку Ж). Якщо рисунок у додатку, то його підписуємо так само, лише нумерація буде мати вигляд Рис. К.1 (рисунок 1 у додатку К). На рисунок обов'язково посилатися у тексті, наприклад, «таку залежність продемонстровано на рис. 1.3».
Формули	Формула нумерується та наводиться посередині нового рядка (нумерація – з правого боку в дужках). Номер арабськими цифрами: 2.4 (четверта формула у розділі 2).

	Приклад $NPV_{in} = -I_{in0} + \sum_{t_{in}=1}^{N_{in}} A_{t_{in}} * \left[\frac{1}{(1+i_{in})} \right] \quad (2.4)$ де $-I_{in0}$ – це стартові інвестиції по проекту інновації (in); $A_{t_{in}}$ – очікувані у періоди (місяці, роки життєвого циклу інновації) грошові потоки по інновації; i_{in} – індивідуальна ставка дисконту, яка враховує ризики інновації, що впроваджується; N_{in} – строк корисного життя інновації.
Посилання	Всі дані, запозичені від інших авторів повинні мати посилання на джерела їх отримання. Посилання розміщуються відразу за цитованим текстом у квадратних дужках. Наприклад: [39, с. 159–160], де 39 – це номер джерела у вашому списку літератури, а 159-160 – сторінки. Якщо джерело англomовне, то [5, p. 159–160]. Якщо треба послатися відразу на кілька джерел, то [10, с. 159–160; 11, с. 174–175]
Додатки	Додатки позначаються буквами українського алфавіту (букви Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь пропускають). Слово Додаток і відповідну букву (наприклад, Додаток Г) розміщують з правого боку сторінки, зверху. Нижче по центру – назва додатка (рядковими буквами з першої великої). Формули, рисунки та таблиці у додатках будуть нумеруватися так: А.1; Б.3. Кожен додаток друкують з нової сторінки. Перед додатками на вільному аркуші великими буквами по центру друкують «ДОДАТКИ», а нижче – тему дипломної роботи.
Примітки	Після назви теми роботи, розділу, підрозділу, додатка, таблиці, рисунка – не ставиться крапка. В тексті не використовують підкреслення. Лапки мають такий вигляд «». Апостроф має такий вигляд ' (комбінація клавіш Alt0146). Тире – (комбінація клавіш Alt0150).

4. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПЕРЕВІРКА ДИПЛОМНИХ РОБІТ НА ЗАПОЗИЧЕННЯ

Каразінський університет в освітньо-науковій діяльності приділяє значну увагу дотриманню правил та норм академічної доброчесності. Адже вона сприяє дієвості системи освіти, що має надавати справжні знання та навички, а не лише документи про здобуття освіти.

Впровадження принципів академічної доброчесності означає, що в процесі навчання та дослідницької роботи студенти, викладачі та науковці мають послуговуватись, передусім, принципами чесної праці та навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення у письмовій або електронній формі (частково або повністю) наукових результатів, які були отримані та оприлюднені іншими особами, як доробків власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

Розрізняють такі види плагіату:

- 1) копіювання та оприлюднення виконаної іншим автором роботи як своєї;
- 2) дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до будь-якої кількості речень) без посилання;
- 3) внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без посилань;
- 4) парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, зокрема розміщеної в мережі Інтернет).

Згідно з Наказом Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Про введення в дію рішення Вченої ради з питання “Про затвердження Порядку проведення перевірки дипломних робіт на наявність запозичень з інших документів”» від 18 квітня 2017 року дипломні роботи студентів перевіряються із використанням Антиплагіатної інтернет-системи Strikeplagiarism.com (власність компанії Plagiat.pl).

Вчені ради факультетів (навчально-наукових інститутів) не пізніше ніж за місяць до попередніх захистів дипломних робіт на випускових кафедрах факультету затверджують показники оригінальності для кожної спеціальності. Коефіцієнт подібності № 1 – це показник (у відсотках), що визначає рівень запозичень, знайдених у певних джерелах (базах даних та інтернеті), які складаються з фрагментів тексту, що містять щонайменше п'ять слів. Рекомендовані показники оригінальності за Коефіцієнтом подібності № 1 становлять:

- не більше 20 % запозичень – оригінальна робота (позитивний висновок);
- від 21 % до 50 % запозичень – задовільна оригінальність;
- більше 50 % запозичень – умовно оригінальна робота.

Для перевірки дипломної роботи на наявність запозичень студент не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення попереднього захисту повинен подати на випускову кафедру дипломну роботу (вчитану і схвалену науковим керівником) у друкованому вигляді, а також її електронний варіант у форматах *.doc, *.docx, *.rtf або *.pdf, які мають бути

ідентичними. За рішенням випускової кафедри можливим є проведення двох попередніх захистів дипломних робіт. Один із них – раніше за перевірку дипломних робіт на наявність запозичень. Роботи студентів заслуховуються на кафедрі, студенти отримують зауваження щодо змісту та оформлення роботи і час на виправлення недоліків. Після виправлень студент проходить перевірку на наявність запозичень. Це дає можливість студенту внести виправлення на основі зауважень, отриманих в процесі попереднього захисту, оскільки в роботі, що пройшла перевірку на наявність запозичень зміни неприпустимі. Вже після цього студент проходить другий попередній захист на засіданні кафедри, де робиться висновок щодо можливості допущення студента до захисту.

Перевірку на можливу наявність у тексті дипломних робіт чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на кожній випусковій кафедрі (або за рішенням декана факультету (директора навчально-наукового інституту) на декількох випускових кафедрах) здійснює відповідальний за перевірку Системний оператор. Обов'язки Системного оператора наказом ректора за поданням декана факультету покладаються (за їхньою згодою) на наукових, педагогічних або інших працівників факультету (навчально-наукового інституту).

Системний оператор антиплагіатної системи відповідно до Порядку перевірки дипломних робіт студентів на наявність запозичень з інших документів перевіряє роботу та надає завідувачу кафедри протокол контролю оригінальності дипломної роботи.

Після отримання позитивного висновку про те, що неправомірних запозичень у роботі немає (робота визнана оригінальною) протокол надається завідувачу кафедри для проведення попереднього захисту дипломної роботи.

Якщо за результатами перевірки дипломної роботи робота оцінюється як задовільно оригінальна або умовно оригінальна Системний оператор протягом двох наступних робочих днів готує повний Звіт подібності, який надається науковому керівнику та завідувачу кафедри. Якщо робота класифікована як задовільно оригінальна, то в її тексті перевіряється наявність та правильне оформлення цитувань та посилань на першоджерела. Висновок щодо можливості попереднього захисту задовільно оригінальної роботи приймають завідувач кафедри разом із науковим керівником роботи протягом трьох робочих днів із моменту отримання Звіту подібності. Висновок оформлюється у двох екземплярах. Один екземпляр видається студенту, другий залишається в документах кафедри. Якщо прийнято рішення про неможливість допустити задовільно оригінальну дипломну роботу до попереднього захисту, то студент має право протягом трьох робочих днів подати на кафедру доопрацьований

текст дипломної роботи. Після належного оформлення проводиться попередній захист роботи.

Якщо робота визнана умовно оригінальною, то члени кафедри разом із науковим керівником роботи мають проаналізувати:

- наявність у дипломній роботі великих фрагментів тексту, що ідентифіковані системою як подібні;
- наявність детальної подібності дипломної роботи до джерела (джерел), розташованого в мережі Інтернет та/або базах даних;
- можливість кваліфікувати особливості викладу тексту роботи як механічне переписування вже існуючого документа.

Висновок кафедри щодо можливості захисту умовно оригінальної роботи має бути зроблений протягом двох робочих днів із моменту отримання Звіту подібності. Висновок кафедри оформлюється у двох екземплярах. Один екземпляр висновку видається студенту, другий залишається у документах кафедри. Якщо прийнято рішення про неможливість допустити умовно оригінальну дипломну роботу до попереднього захисту, то студенту дається п'ять робочих днів на корегування тексту дипломної роботи. Після отримання Системним оператором оновленого варіанту роботи проводиться повторна перевірка.

Якщо за результатами повторної перевірки робота оцінюється як умовно оригінальна або неоригінальна, то ця робота не допускається до захисту в екзаменаційній комісії та не завантажується до бази даних системи. Висновок кафедри про це повинен бути наданий студенту протягом двох робочих днів. Декану факультету (директору навчально-наукового інституту) подається витяг із протоколу засідання кафедри про недопущення дипломної роботи до захисту. Студент підлягає відраховуванню з університету, оскільки не виконав навчальний план.

Після проведення попереднього захисту дипломної роботи електронні версії всіх допущених до захисту дипломних робіт надаються адміністратору антиплагіатної системи. Системні оператори протягом двох днів після допуску робіт до захисту проводять їх завантаження до бази даних системи Strikeplagiarism.com.

За дорученням ректора, проректора або начальника Управління якості освіти адміністратор антиплагіатної системи вибірково перевіряє надані роботи на наявність запозичень та звіряє Звіти подібності, що були отримані ним особисто зі Звітами, отриманими Системними операторами кафедр.

5. ПОРЯДОК ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХИСТУ ТА ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Кожен студент зобов'язаний пройти попередній захист дипломної роботи.

Попередній захист проводиться на розширеному засіданні кафедри або в комісії викладачів спільно зі студентами за 3–4 тижні до основного захисту. Ступінь готовності роботи до попереднього захисту – не менш ніж 80 % (допускаються тільки недоопрацювання в оформленні роботи і нестача супровідних матеріалів до роботи).

Попередній захист є допуском до основного захисту. Студент виступає з доповіддю (її краще вивчити і не читати з аркуша) та відповідає на питання за змістом роботи і доповіді. Це дозволяє виявити недоліки в роботі, вказати шляхи їх усунення тощо. Кафедра може ухвалити рішення про необхідність доопрацювання дипломної роботи та відкласти рішення про надання допуску до захисту. Якщо немає зауважень (або зауваження виправлені), то робота проходить перевірку на наявність запозичень, і в разі позитивного результату рекомендується до захисту.

Готова рекомендована випускна кваліфікаційна робота має бути підписана студентом та керівником, і з усіма супровідними матеріалами знаходитись на випусковій кафедрі не пізніше, ніж за тиждень до захисту.

Рішення про допуск роботи до захисту підтверджується підписом завідувача кафедри на її титульному аркуші, а також записом у протоколі засідання кафедри. Витяг із протоколу засідання надається декану факультету не пізніше ніж за п'ять днів до дати захисту дипломної роботи в екзаменаційній комісії.

Якщо рішення кафедри про допуск дипломної роботи до захисту є негативним, кафедра встановлює, чи може студент у майбутньому подати до захисту цю ж саму роботу з доопрацюванням або він зобов'язаний виконати роботу за новою темою. Це суворо мотивоване рішення кафедри зазначається у протоколі засідання.

Витяг з протоколу засідання кафедри додається до проекту наказу про відрахування випускника. Студенти, дипломні роботи яких не були допущені до захисту відраховуються з університету, водночас вони мають право на захист дипломної роботи протягом трьох років після відрахування.

6. РЕЦЕНЗУВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Рецензенти для рекомендованих до захисту робіт призначаються завідувачем випускової кафедри з викладачів економічних кафедр (крім випускаючої кафедри) і фахівців виробництва або фірм (з вищою економічною освітою), а також фахівців з адміністративного апарату районних, міських і обласних структур.

Рецензент відзначає актуальність теми дослідження, характеризує якість виконання кожного розділу роботи, зазначає, чи достатньо обґрунтованими є висновки роботи, надає характеристику ілюстративної частини роботи, відзначає наявність/нестачу в роботі передових методів досліджень, позитивні сторони роботи та недоліки, практичне значення дипломної роботи та оцінює її.

Виправляти дипломну роботу після рецензування не можна, однак необхідно ознайомитись із змістом рецензії і на захист дипломної роботи підготувати відповіді на зауваження.

Форма рецензії наведена в додатку 3.

7. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Захист випускних кваліфікаційних робіт проводиться на відкритих засіданнях екзаменаційної комісії (ЕК). До захисту допускаються лише рекомендовані кафедрою дипломні роботи. В ЕК випускник подає такі матеріали (мають потрапити на випускову кафедру не пізніше, ніж за тиждень до дати захисту):

- випускню кваліфікаційну роботу (підписану студентом, керівником і завідувачем кафедри для підтвердження допуску до захисту);
- ілюстративні матеріали (презентації в Power Point і роздатковий матеріал);
- електронний носій з повним текстом роботи;
- письмовий відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи;
- письмову зовнішню рецензію на випускню кваліфікаційну роботу;
- анотацію українською, російською та іноземною мовами (додаток К);
- фотокопію опублікованої статті та/або тези конференції з тематики роботи з вихідними даними (не обов'язково, однак їх наявність позитивно впливає на оцінювання дипломної роботи).

До екзаменаційної комісії можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність випускника, наукову та практичну цінність виконаної ним роботи: документи на право інтелектуальної власності, акти про практичне впровадження результатів дипломного проектування, зразки матеріалів, макети, вироби, нові технології, оригінальні математичні моделі та програми тощо.

Захист випускних кваліфікаційних робіт проходить у такому порядку:

- інформація завідувача кафедри про виконання випускником навчального плану;
- доповідь випускника тривалістю 8–10 хвилин;
- відповіді студента на питання членів ЕК і присутніх на захисті;
- оголошення відгуку та рецензії;
- відповіді дипломника на зауваження керівника і рецензента.

Доповідь студента має містити: 1) вступ, де він зазначає тему дослідження, актуальність, мету та завдання, методи; 2) короткий виклад основної частини роботи; 3) результати дослідження (висновки).

Свою доповідь студент ілюструє презентацією Power Point (10–15 слайдів) і роздатковим матеріалом (однакового змісту із презентацією).

Доповідаючи, студент використовує фрази: «нами було доведено...», «нами було досліджено...» вказуючи на спільну роботу із керівником. Наприкінці доповіді студент повинен повідомити про її закінчення словами «доповідь закінчено, дякую за увагу».

Оцінювання результатів захисту дипломних робіт здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за національною шкалою та 100-бальною шкалою ECTS.

Випускню кваліфікаційну роботу оцінюють на закритому засіданні ЕК. До уваги береться відгук наукового керівника, оцінка роботи зовнішнім рецензентом. Під час оцінювання роботи членами ЕК враховується глибина опрацювання і охоплення теми, використання джерел, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність і стиль викладу, якість технічного оформлення роботи, доповіді студента, відповідей на запитання та критичні зауваження. Під час визначення оцінки дипломної роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студента. Повторний захист дипломної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється. Результат захисту оголошується того ж дня після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії. Рішення про оцінку випускної кваліфікаційної роботи, а також про присвоєння випускнику відповідної кваліфікації і видачу диплома приймається екзаменаційною комісією. Прийняте рішення та підстави для його ухвалення фіксуються в протоколі засідання екзаменаційної комісії. Якщо за результатами захисту дипломної роботи в її тексті виявлено відтворення студентом чужих опублікованих результатів без належного посилання на автора чи фальсифікацію результатів, екзаменаційна комісія виставляє за захист дипломної роботи незадовільну оцінку і встановлює, що під час повторної атестації студент зобов'язаний опрацювати нову тему дипломної роботи, яку визначає відповідна кафедра.

Випускник, якого не допустили до захисту або який отримав незадовільну оцінку відраховується з університету. У випадках, коли захист дипломної роботи визнається незадовільним, екзаменаційна комісія встановлює чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою під час повторної атестації. Рішення екзаменаційної комісії зазначається у протоколі.

8. ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

- політико-правове середовище функціонування міжнародної компанії;
- економічне середовище функціонування міжнародної компанії;
- валютне середовище функціонування міжнародної компанії;
- торговельна діяльність міжнародної компанії;
- інвестиційна діяльність міжнародної компанії;
- геополітичні аспекти міжнародного бізнесу;
- міжнародний бізнес як фактор геополітики;
- сучасний етап розвитку світової економіки та актуальні перетворення в інституті міжнародного бізнесу;
- визначення структури експортного портфеля підприємства;
- цінова стратегія підприємства на зовнішньому ринку;
- контрактне виробництво як бізнес-модель взаємодії із зарубіжними партнерами підприємства;
- спільне підприємство як бізнес-модель взаємодії із зарубіжними партнерами;
- управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності підприємства;
- глобальна інформатизація як компонент міжнародного бізнесу;
- дослідження інформатизації в міжнародному бізнесі;
- сучасні тенденції розвитку торговельно-економічних процесів в міжнародному бізнесі;
- стратегічні перспективи розвитку інтеграційних процесів України в міжнародному бізнесі;
- перспективи розвитку міжнародного бізнесу в БРІКС;
- вибір стратегії ціноутворення фірми у процесі виходу на міжнародний ринок;
- факторинг в міжнародному бізнесі;
- вихід суб'єктів малого бізнесу на міжнародний ринок;
- аналіз способів виходу фірми на міжнародний ринок;
- оцінка конкурентоспроможності фірми в конкурентному середовищі;
- бренд, імідж та репутація підприємства на міжнародних ринках;
- глобальний бренд-менеджмент та управління брендом на міжнародних ринках;
- управління портфелем брендів міжнародних транснаціональних корпорацій;
- форми спільного міжнародного підприємництва та механізми його реалізації в Україні;
- особливості страхування у зовнішньоторговельній моделі підприємства;
- міжнародний франчайзинговий бізнес (на прикладі «Офіційна назва підприємства»);
- значення транзитного потенціалу для розвитку міжнародного бізнесу України;

- управління ризиком в міжнародному бізнесі (на прикладі);
- корпоративне управління ТНК;
- специфіка PR-менеджменту та реклами в міжнародному бізнесі (на прикладі ...);
- міжнародний офшорний бізнес;
- міжнародний бізнес підприємства в умовах глобалізації ринку;
- характерні особливості світового ринку інформаційних послуг;
- бізнес-планування маркетингової діяльності фірми на зовнішньому ринку (на прикладі...);
- інтеграція міжнародного інформаційного бізнесу України у світовий інформаційний простір;
- інформаційні технології в системі міжнародного бізнесу;
- культурна складова в аналізі зовнішнього середовища міжнародного бізнесу;
- переорієнтація міжнародного бізнесу України на країни Середнього Сходу та Північної Африки;
- нові засади ведення міжнародного бізнесу із постсоціалістичними країнами;
- передумови та фактори формування українських ТНК;
- управління експортною діяльністю підприємства (на прикладі ...);
- управління міжнародним трансфером технологій на підприємстві;
- особливості маркетингу в міжнародному бізнесі;
- управління інноваціями в міжнародних компаніях;
- крос-культурний менеджмент в міжнародних компаніях;
- дослідження міжнародного досвіду таргетування інфляції та аналіз стану та перспектив його запровадження в Україні;
- аналіз динаміки та сучасного стану державного боргу і його вплив на діяльність економічних суб'єктів;
- економічна поведінка суб'єктів господарювання як фактор розвитку економіки України;
- аналіз динаміки, сучасного стану та шляхів контролю за інформацією в Україні;
- механізми ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства;
- формування системи стратегічних рішень у зовнішньоекономічній діяльності підприємства;
- організаційно-економічний механізм розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- управління економічною безпекою у зовнішньоекономічній діяльності підприємства;
- міжнародні розрахунки як засіб підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

Дипломна робота бакалавра

на тему: **«МІЖНАРОДНА ЕЛЕКТРОННА ТОРГІВЛЯ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Виконав:
студент 4 курсу, групи УМБ-41
напряму підготовки 6.030206 –
«Міжнародний бізнес»
Сущенко М. Б.

Керівник: науковий ступінь, вчене
звання, ПІБ керівника

Рецензент: науковий ступінь, вчене
звання, ПІБ зовнішнього рецензента

Харків – 2018

Додаток Б

Приклад оформлення завдання до дипломної роботи
(завдання друкується на одному аркуші з двох сторінок)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) перший
(бакалаврський)
Напрямок підготовки 6.030206 «Міжнародний бізнес»
Спеціальність _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В. о. завідувача кафедри міжнародного
бізнесу та економічної теорії
Дерід І. О.**

підпис

ініціали, прізвище

“ _____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи _____

керівник
роботи _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Перелік питань, які потрібно розробити

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи

5. Дата видачі завдання _____

Студент

підпис

ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис

ініціали, прізвище

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ.....	8
1.1. Визначення поняття «електронна торгівля» та еволюція розвитку електронної комерції.....	8
1.2. Зміст, особливості, позитивні та негативні сторони електронної торгівлі.....	22
1.3. Системи і форми електронної торгівлі.....	26
Висновки до розділу 1.....	29
Розділ 2. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	31
2.1. Розвиток міжнародної електронної торгівлі в світі.....	37
2.2. Міжнародні механізми правового регулювання світової електронної торгівлі.....	40
Висновки до розділу 2.....	41
Розділ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ КОМЕРЦІЇ В СВІТІ.....	42
3.1. Перспективні напрями, існуючі проблеми та шляхи розвитку і вдосконалення електронної комерції.....	42
3.2. Потенціал розвитку електронної комерції в світі.....	50
3.3. Перспективи розвитку ринку мобільної комерції в світі.....	57
Висновки до розділу 3.....	62
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ.....	70

Додаток Г

Приклад оформлення вступу

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. З огляду на остаточний перехід розвинених країн на рейки інноваційного типу відтворення і прагнення країн, що розвиваються, наслідувати цей приклад, тема дослідження цього типу відтворення стає все більш актуальною. Як зазначає А. Фолом'єв, інноваційний тип відтворення характеризується переважаючим використанням сукупності інноваційних факторів, новаторськими цілями, інноваційними засобами їх досягнення, сукупністю умов, що сприяють інноваційній націленості виробництва [1, с. 3]. Побудова дієвої інфраструктури для будь-якої економічної системи є невід'ємною запорукою успіху. Саме інноваційна інфраструктура являє собою ту необхідну сукупність умов, що мають і можуть забезпечити інноваційний процес в рамках соціально-економічної системи. Із переходом України і решти постсоціалістичних країн на рейки спочатку трансформаційної, а потім і ринкової економіки науковцями, бізнесменами і політичними діячами стала приділятися особлива увага проблемі створення інноваційної інфраструктури, яка б відповідала обраним перспективам подальшого розвитку. Передумовою вирішення зазначеної проблеми є чіткість визначення змісту і сутності таких категорій як новинка, інновація, інноваційний процес, цикл нововведення та інших. Перші суттєві кроки теоретичного осмислення новинок, розробок та інновацій належать Й. Шумпетеру [2, с. 4] та П. Друкеру [3, с. 7]. Серед більш сучасних вітчизняних дослідників, що приділяють увагу питанням інноватики слід відзначити В. Гейця та В. Семиноженка [4, с. 9], Ю. Бажала [5, с. 8], Д. Чеберкуса [9, с. 36], а також В. Лазаренка [15, с. 18].

Питання створення ефективної інноваційної інфраструктури на практиці не завжди знаходять вирішення. У країнах пострадянського простору є неточність визначень сутності більшості видів інноваційної інфраструктури, факти їх опортуністичної поведінки та фіктивності, немає достатньої взаємодії інноваційної інфраструктури з вищими навчальними закладами. Для вирішення цих проблем необхідне збагачення економічної науки та практики зарубіжним досвідом. Водночас у більшості зарубіжних робіт бракує досліджень інноваційної інфраструктури як цілісної системи і переважає описання її суб'єктів. Зазначені особливості не дають змоги сформулювати однозначну думку про той чи інший вид інноваційної інфраструктури, однак, зарубіжні джерела дають багатий статистичний матеріал та інформацію про конкретні приклади

суб'єктів інфраструктури інновацій, що у поєднанні із вітчизняним теоретичним надбанням дає можливість розробити повну концепцію інноваційної інфраструктури, її функцій і ефективності, досягнення чого і було покладено в основу дипломного дослідження.

Дослідження виконане в межах планової теми НДР кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна 0117U004876 «Інституційні перетворення в умовах сучасного розвитку світової економіки».

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є виявлення сутності та видів інноваційної інфраструктури, її функціонального призначення та шляхів підвищення ефективності інноваційної інфраструктури.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено та вирішено такі завдання:

- систематизувати фактори формоутворення нововведення;
- обґрунтувати виникнення інституціоналізованої інноваційної інфраструктури;
- розподілити видове різноманіття інноваційної інфраструктури на більш великі таксономічні одиниці;
- визначити природу технополюсу;
- з'ясувати та класифікувати функції інноваційної інфраструктури;
- дослідити вплив інноваційної інфраструктури на оціночну ринкову вартість інноваційних компаній і розробити показник для його вимірювання;
- встановити потенціал інноваційної інфраструктури у зниженні трансакційних витрат інноваційного процесу та визначити фактори їх зниження мультиагентами інноваційної інфраструктури.

Об'єктом дослідження є інноваційна інфраструктура.

Предметом дослідження є система соціально-економічних відносин, що виражають сутність, функції та шляхи підвищення ефективності інноваційної інфраструктури.

Методи дослідження. Робота виконана шляхом поєднання методів класичної економічної теорії, соціальної економіки та неоінституціоналізму. Використані традиційні методи формальної логіки: метод аналізу – у виявленні складових інноваційного процесу та інноваційної інфраструктури; метод синтезу – у виявленні функціональних особливостей інноваційної інфраструктури в цілому. Метод моделювання обрано для визначення класичної схеми нововведення у вигляді інноваційного процесу та для виявлення формоутворюючих факторів нововведення, системний аналіз – для визначення місця інноваційної інфраструктури в інноваційній системі. Використано методи наукового пізнання: історичний – для здобуття інформації про становлення видів і моделей інноваційної інфраструктури; порівняльний – для порівняння

макроекономічних та мікроекономічних підходів у підвищенні її ефективності; статистичний – для формування уявлення про динаміку показників функціонування її представників. Для визначення переваг мультиагентських структур використано метод математичного моделювання; для вимірювання кількісного впливу інноваційної інфраструктури на вартість інноваційної фірми – економіко-математичний метод; метод інституційного аналізу застосовано під час дослідження ролі інституту інноваційної інфраструктури у зниженні трансакційних витрат.

Наукова новизна результатів, отриманих автором, полягає в :

1. Запропоновано ...
2. Удосконалено систематизацію...
3. Подальшого розвитку отримало....

Практичне значення одержаних результатів полягає в їх сприянні більш чіткому уявленню про сутність інноваційної інфраструктури, її функціональне призначення, особливості видів, що дає можливість створення чітких національних економічних програм її розвитку, надає інформативну базу для інноваторів стосовно ефекту, що можна очікувати від інноваційної інфраструктури, дає основу економічним агентам для створення власного суб'єкта інноваційної інфраструктури чи співпраці з існуючим.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися на 2 наукових конференціях: II міжнародній науково-практичній конференції молодих учених, аспірантів, студентів «Сучасна інформаційна Україна: інформатика, економіка, філософія» (Київ, 2017); IX міжнародній науково-практичній конференції «Людина, культура, техніка в новому тисячолітті» (Харків, 2017). Сформульовані в дослідженні положення, висновки та пропозиції опубліковано автором у науковій статті [6, с. 45–53].

Структура і обсяг. Дипломна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Роботу викладено на 65 сторінках. У дослідженні є 4 рисунки, 6 формул, 4 таблиці. Робота має 11 додатків. Список використаних джерел містить 67 найменувань на 3 сторінках.

Приклад оформлення списку використаних джерел

Один автор	Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків : Право, 2005. 304 с. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ : Правова єдність, 2016. 810 с.
Два автори	Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с.
Три автори	Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с.
Чотири і більше авторів	Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 288 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 624 с.
Автори та перекладачі	Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. Киев : Ин Юре, 2014. 240 с. (Памятники правовой мысли).
Без автора	Галузева економічна політика держави : проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків : Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»; т. 1).

Багатотомні видання	Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.
Автореферати дисертацій	Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах : автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.
Дисертації	Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. канд. юрид. наук : 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.
Патенти	Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07 ; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
Розділ книги	Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. <i>Харьковская цивилистическая школа: право собственности</i> : монографія / ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков : Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.
Тези доповіді	Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні</i> : матеріали XXII Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49.
Стаття з довідкового видання	Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Юрид. думка, 2007. С. 550.
Стаття з продовжуваного видання	Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i> . Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.

Стаття з періодичного видання (журнал, газета)	Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i>. 2009. № 10. С. 57–60.
Електронні ресурси Примітка: DOI – це постійне місце розміщення (тому дата звернення не потрібна), не у всіх електронних ресурсів є DOI, тоді ставимо URL (він починається http://) і дату звернення.	Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL : http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016). Colletta L. Political satire and post-modern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x. Feminism. Encyclopedia Britannica online. URL: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/724633/feminism.
Законодавчі і нормативні документи	Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків : Право, 2016. 82 с. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 12.03.2017. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page (дата звернення: 17.03.2017).

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 2.1

**Наявність природних ресурсів, позиції в їхньому експорті
та ВВП на душу населення країн MENA**

Країна	Підтверджені запаси нафти на 2008 р. [5]	Місце в рейтингу країн- експортерів нафти (за обсягами експорту на 2013 р.) [6]	Підтверджені запаси газу на 2008 р. [5]	Місце в рейтингу країн- експортерів газу (за обсягами експорту на 2013 р.) [7]	ВВП на душу населення в дол. США за даними на 2014 р. [8]
Алжир	12,2 млрд. барелів	15	4,502 трлн. куб. м	8	5484
Бахрейн	124,6 млн. барелів	33	92,03 млрд. куб. м	59	24855
Ізраїль	1,94 млн. барелів	72	30,44 млрд. куб. м	119	37208
Джибуті	-	116	-	88	1813
Єгипет	3,7 млрд. барелів	31	1,656 трлн. куб. м	32	3198
Ємен	3 млрд. барелів	49	478,5 млрд. куб. м	21	1408
Йорданія	-	143	-	124	5422
Ірак	115 млрд. барелів	6	-	121	6420
Іран	138,4 млрд. барелів	11	26,85 трлн. куб. м	22	5442
Катар	15,21 млрд. барелів	12	25,63 трлн. куб. м	2	96732

Приклад оформлення рисунка

Рис. 1.2 Неформальна зайнятість населення за видами економічної діяльності в 2016 році (у % до всього неформально зайнятого населення) [6, с. 85]

Приклад оформлення зовнішньої рецензії
на дипломну роботу бакалавра

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу бакалавра 4-го курсу
групи УМБ-41 денної форми навчання
напряму підготовки 6.030206 – «Міжнародний бізнес»
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

1. Актуальність теми _____

2. Характеристика якості виконання кожного розділу роботи _____

3. Ступінь обґрунтованості висновків роботи _____

4. Характеристика ілюстративної частини роботи _____

5. Використання в роботі останніх досліджень, передових методів
і технологій (дослідницька частина) _____

6. Позитивні сторони роботи _____

7. Недоліки роботи _____

8. Практичне значення роботи _____

9. Загальна оцінка дипломної роботи _____

Рецензент:

Печатка установи

Приклад оформлення анотації

(анотація друкується українською, російською та англійською мовами)

АНОТАЦІЯ. Іванов О. П. Кадрові ризики в міжнародному бізнесі та управління ними: дипломна робота бакалавра [Рукопис] / О. П. Іванов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 65 с.

Дипломна робота бакалавра присвячена дослідженню сутності та специфіці кадрових ризиків в міжнародному бізнесі, а також процесу управління ними.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків; містить 8 рисунків, 5 таблиць, список використаних джерел з 56 найменувань.

У першому розділі роботи розглядаються основні теорії кадрових ризиків, існуючі підходи до їх класифікації та основні методи управління ними.

У другому розділі визначено специфіку кадрових ризиків у міжнародному бізнесі та запропоновано їх удосконалену класифікацію.

Третій розділ присвячено способам ефективного управління кадровими ризиками в міжнародному бізнесі. На базі дослідження досвіду ТНК автором розроблено принципи ефективного управління кадровими ризиками в ТНК.

Ключові слова: кадровий ризик, ризик, міжнародний бізнес, експлуатація робітників, прихована робоча сила, дитяча праця, конфлікти, моббінг, експатріація.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дипломна робота: методичні рекомендації до виконання (для студентів напряму підготовки 6.030203 – «Міжнародні економічні відносини»; рівень вищої освіти – бакалавр / уклад. А. П. Голіков, Л. І. Григорова-Беренда, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, О. В. Ханова. – Х : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 36 с.
2. Наказ Міністерства освіти і науки України Про затвердження Вимог до оформлення дисертації (від 12.01.2017 р.). – URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n99>.
3. Наказ Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Про введення в дію Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти у ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0501 – 1/173 від 14 травня 2015. – URL : http://www.univer.kharkov.ua/docs/antiplagiat_nakaz_polozhennya.pdf.
4. Наказ Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Про введення в дію рішення Вченої ради з питання «Про затвердження Порядку проведення перевірки дипломних робіт на наявність запозичень з інших документів»» № 0201 – 1/145 від 18 квітня 2017 року. – URL : <http://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-perevirka-dyplomiv.pdf>.
5. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. – URL : https://drive.google.com/drive/folders/0BwRBoOD_AlQSZ0xDTkt2eDNrX0U.
6. Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 / Наук. б-ка Нац. юрид. ун-ту імені Ярослава Мудрого; уклад. О. І. Самофал. – Харків, 2017. – URL : <http://library.nlu.edu.ua/biblioteka/sait/nauka/gost/spisok-DSTU.pdf>.

Навчальне видання

Архієреєв Сергій Ігоревич
Дерід Ірина Олександрівна
Кондратенко Наталя Дмитрівна

Дипломна робота
Методичні рекомендації до виконання
(для студентів напряму підготовки/
освітньої програми «МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС»;
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти)

Коректор *Б. О. Хільська*
Комп'ютерне верстання *Н. Є. Пруднік*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,2. Наклад 50. Зам. №167/17.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
тел. 705-24-32